

Presentasjonen

KAJA:

- Velkommen til webinar om FoU-undersøkelsen i universitets- og høgskolesektoren. Flott at dere er med oss i dag. Jeg heter Kaja Wendt, og sammen med min kollega Eirik Øye skal jeg følge dere gjennom dette webinarret. Vi har satt av 45 minutter. Det er et direktesendt arrangement, og vi gjør opptak tilgjengelig i etterkant.

EIRIK:

- Webinarret har tre deler: en kort generell del om FoU-statistikk, deretter kommer vi til webinarrets hoveddel hvor vi går gjennom spørreskjemaet trinn for trinn.
- Det er for øvrig mulig å sende inn spørsmål i chaten underveis. Dere kan velge å spørre med navn, institusjon eller anonymt. Våre kolleger følger med og tar imot alle spørsmålene. Til slutt i webinarret vil vi besvare spørsmål.

KAJA:

- Så til dagens tema. I FoU-undersøkelsen måler vi ressursbruk til forskning og utviklingsarbeid. Her ser dere definisjonen vi forholder oss til, og som er nedfelt i de internasjonale retningslinjene for FoU-statistikk. Dette kjenner dere godt til, men vi tar det med for ordens skyld. På alle sider av spørreskjema finner dere lenke til Veiledningen med mer ufullende informasjon enn det som fremkommer i skjema.
- Det er fem kriterier som skal være oppfylt for at aktiviteten kan regnes som FoU: den skal inneholde noe **nytt**, være **kreativ**, det er **usikkerhet** knyttet til resultatet, den er **systematisk** og den skal være **overførbar** eller reproduserbar.
- FoU-statistikken er en offisiell statistikk, og vi rapporterer tallene internasjonalt. 1963 regnes som det første internasjonale FoU-statistikkåret, og Norge har vært med siden starten.
- Fra 2022 har FoU-statistikken for alle sektorer ligget i SSB, tidligere ble statistikken for offentlig sektor utarbeidet av oss hos NIFU.
- Statistikken er en viktig del av kunnskapsgrunnlaget om det norske forskningssystemet, og brukes av mange aktører og i ulike sammenhenger som rapporter, evalueringer, stortingsmeldinger osv.

- Statistikken bygger på flere kilder, og undersøkelsen som dere besvarer er helt sentral. Den sendes ut annet hvert år, til alle institutter eller tilsvarende enhet ved landets universiteter og høyskoler. Siden det er en totalundersøkelse, er det viktig at alle svarer.
- Vi bruker administrative data så langt vi klarer, slik at vi i undersøkelsen bare ber om informasjon vi ikke kan finne andre steder. Vi henter inn regnskapsdata og personaltall fra lærestedene sentralt, vi får oppgaver fra store forskningsfinansierer og oversikt over utgifter til bygg fra Statsbygg. Ikke minst har vi forskerpersonalregisteret hvor vi til statistikken kobler opp informasjon fra andre kilder, bl.a. om tidsbruk og lønn.

EIRIK

- Siste tilgjengelige tall og informasjon om statistikken finner dere på statistikkens side vår på SSB under **Næringsliv og teknologi/ og teknologi og innovasjon** og i statistikkbanken kan dere hente ut detaljer og tidsserier.
- Forhåndsutfylte tall: Vi har laget regnskap per institutt, utgiftsart og finansieringskilder basert på regnskap vi har mottatt fra lærestedene sentralt, via DBH.
- Regnskapet skal ta høyde for interne transaksjoner mellom enheter og eventuelle gjennomstrømningsmidler.
- Regnskapet viser instituttets reelle kostnader.
- Disse må dere kontrollere, rette opp eventuelle feil, og spesifisere korrekte finansieringskilder.

- Prinsipper: Utgangspunkt er utført FoU, der forskningen ble utført.
- FoU-andeler må skjønnsmessig vurderes. Regnskapet viser enhetens regnskapsførte kostnader, men hvor mye av dette som gikk til FoU, må dere selv vurdere. Noen få læresteder kan hente ut dette fra administrative systemer og på sikt håper flere kan gjøre dette, men uansett kan planer for bruk av midlene endre seg og dere som har ansvaret for FoU-aktiviteten er nærmest å vurdere hvor stor andel som ble brukt på FoU.

[KAJA bytter til spørreskjemaet. Viser bare skjerm, ikke bilde]

Spørreskjemaet

KAJA:

SIDE 1

- Nå går vi gjennom spørreskjemaet punkt for punkt
- Dere har altså fått lenke til skjemaet for deres enhet på e-post. Dere kan videresende lenken til skjemaet så flere kan fylle ut, men kun én av gangen. De er ofte nyttig at både faglig og administrativ ledelse ved enheten bidrar
- Informasjonen dere taster inn blir lagret når dere trykker dere videre eller tilbake i skjemaet. Altså kan dere besvare i flere omganger
- Lenker nederst: Veiledning og Innrapporteringside – mer informasjon om undersøkelsen her
- Her på førstesiden finner dere også e-post til deres kontaktperson i SSB. Bare ta kontakt hvis det er noe dere lurer på.

SIDE 2 – DEL 1.1 FoU-aktivitet

- Fordele FoU-aktiviteten mellom de ulike FoU-typene.
- Bruk skjønn for å oppgi innretningen
- Vanskelig å avgrense FoU? Bruk definisjonen og veiledningen, eksempler på hva som inngår og hva som *ikke* inngår

SIDE 3 – DEL 1.2 Faginnndeling

- Fagfordelingen av FoU-virksomheten, ikke undervisningen
- Anslå en % innenfor de ulike fagene - nedtrekksmeny
- 13 felt på siden, trenger dere mer kan dere legge til i kommentarfeltet til sist i skjemaet

SIDE 4 – DEL 1. 3 Internasjonalisering

- Oppgi andel av FoU-virksomheten som hadde internasjonalt prosjektsamarbeid
Nyttig utgangspunkt er konkret samarbeid på prosjektnivå

DEL 1.4 Næringslivsrelevans

- Oppgi andel av FoU-aktiviteten som dere vurderer har aktuell eller fremtidig næringsrelevans

SIDE 5–6 EIRIK

Så over til punkt 2 som tar for seg finansieringen av FoU.

PUNKT 2.1 Basismidler

- Her vil tall for driftsutgifter og vitenskapelig utstyr være utfylt for de fleste enhetene. Tallene må kontrolleres og korrigeres hvis nødvendig.
- Da har vi trukket ut konti for overhead-utgifter som strøm og husleie.
- Fyll ut med andel av pengene som ble brukt til FoU.
- Lønn er holdt utenfor i denne sammenheng. Den beregnes ut ifra tidsbruk og gjennomsnittslønninger i en annen fase av FoU-statistikken.

PUNKT 2.2 Omhandler de eksterne utgiftene til enhetene

Som nevnt innledningsvis vil det her være forhåndsutfylte regnskapsdata for de fleste lærestedene. Regnskapsdata har vi mottatt fra lærestedenes sentrale administrasjon som har rapportert dette inn til DBH/HK-DIR som har videreformidlet dette til oss i SSB. Private læresteder har rapportert direkte til oss.

Regnskapet er aggregert per institutt etter finansieringskilder og utgiftsartene lønn, drift og vitenskapelig utstyr. Avskrivninger er holdt utenfor. Tallene i spørreskjemaene skal gjenspeile instituttets faktiske forbruk og tar høyde for interne transaksjoner. I noen tilfeller har interne transaksjoner ført til at noen poster har blitt vist med negative beløp. Det kan skje nå de interne transaksjonene ikke har korrekt finansieringskilde eller utgiftsart. I spørreskjemaet har vi fjernet alle negative beløp, da det gir liten mening.

Dersom institutter har behov for å vite mer om bakgrunnstallene til de forhåndsutfylte beløpene, kan de ta kontakt med SSB kan vi prøve å svare så godt vi kan. Lærestedenes regnskapsansvarlige som har rapportert til DBH, har også en kopi av samme regnskap som fremkommer i spørreskjemaet og kan være behjelpelige.

Der det er forhåndsutfylte opplysninger ber vi dere se gjennom disse, ev fyller inn manglende opplysninger og korrigerer mellom finansieringskilder og utgiftsarter hvis dette ikke er korrekt, f.eks. flytte utgifter fra lønn til drift dersom dette er reelt.

Jeg vil se gjennom og fylle ut det som mangler i skjemaet.

FoU-andelene er den viktigste komponenten i denne delen og gir informasjon om hvor stor del av beløpene gikk til FoU. For første gang har vi i år også bedt om FoU-andel fra lærestedenes administrative systemer og noen læresteder vil ha forhåndsutfylling her, som dere selvsagt også kan korrigere i tråd med bruken av midlene. Vi som får regnskapet kjenner ikke til alle prosjektene som ligger bak og vet dermed ikke om det er snakk om rene forskningsprosjekt eller andre prosjekt som for eksempel etter- og videreutdanning.

Hva skal så FoU-andelene være? Ta gjerne utgangspunkt i to ting, de som mottar disse pengene og deres tid til FoU. Ev hvilke prosjekter pengene finansierer og om hvorvidt dette var forskningsprosjekt eller ikke.

Når man så har fordelt alle beløpene på riktig kilde, utgiftsart og påført FoU-andeler, er man ferdig på denne siden. Som man ser så summerer beløpene seg nederst på siden.

KAJA

SIDE 7 – Eksterne årsverk

DEL 3.1:

- Her er det forhåndsutfylt årsverk finansiert av eksterne midler, og hvor mange av disse finansiert av Forskningsrådet.
- Årsverkene er beregnet ut fra personallister som lærestedet selv har rapportert til DBH/HK-dir (det står for Database for høyere utdanning under Direktoratet for kompetanse og høyere utdanning).
- Lista er over ansatte per 1. oktober 2023. Vi ber om opplysninger for hele 2023. Det kan være avvik hvis dere f.eks. hadde ansatte som sluttet før eller startet etter 1. oktober.
Kan også være faste ansatte som er frikjøpt med eksterne midler som ikke er fanget opp i oversikten.
- Ønsker dere å se personallista som ligger til grunn for årsverksberegningen, ta kontakt.

DEL 3.2:

- Punktet er en kontroll. Den beregnede gjennomsnittslønnen sier noe om samsvaret mellom lønnsmidlene og årsverk finansiert fra eksterne kilder

- Vi har indikert et normalt lønsspenn per årsverk, inkludert sosiale kostnader, men dette er selvfølgelig veiledende. Den gjennomsnittlige årsverksprisen vil avhenge bl.a. av personalsammensetningen og finansieringskildene.
- Dersom den beregnede gjennomsnittslønnen er svært høy eller lav, kan dere vurdere om det er grunn til å justere på enten de eksterne lønnsmidlene, kanskje ved å flytte midler mellom lønn og drift (i 2.2) eller dere kan justere årsverkene (3.1)
- Flott om dere legger inn kommentar/forklaring til høyt/lavt nivå og ev. endringer i årsverk, eller utgifter. Det gjelder uansett om dere justerer noe eller ikke.

SIDE 8 – DEL 3.3 Utenlandske doktorgrader

- Vi ber om informasjon om ansatte med doktorgrader tatt i utlandet, og som ikke er rapportert inn tidligere. Vi har oversikt over alle doktorgrader tatt i Norge. Dersom dere har tilsatt flere enn det vi har linjer for kan dere sende oss en liste på epost, eller legge dem inn i kommentarfeltet sist i skjemaet.
- Siden dette er et individregister, er det naturlig å be om navn på den ansatte også. For å ivareta økende etterspørsel av statistikk rundt internasjonalisering av forskning, er land for doktorgrad av stor interesse. Vi gir selvsagt aldri ut persondetaljer; informasjonen er kun til statistikkformål.

EIRIK

TEMATISKE OMRÅDER, 14 temaområder:

- Den gode nyheten her er at det i etterkant av FoU-undersøkelsen ikke vil komme egne tilleggsundersøkelser med spørsmål om finansiering og personale som arbeider med noen av temaområdene. I år nøyer vi oss med å spørre om andelen disse områdene utgjorde av total FoU og deres tilhørende forskningsområder.
- I denne delen av spørreskjemaet ber vi dere å vurdere om dere hadde FoU innenfor følgende tematiske områder, og anslå hvor stor andel det utgjorde av instituttets totale FoU. Det kan være lurt å se på den samlede oversikten over temaområdenes definisjoner i veiledningen.

- Har dere FoU-aktivitet innenfor et av temaområdene må dere av tekniske årsaker både sette et kryss og angi hvor stor andel av FoU-aktiviteten dette utgjorde (det holder altså ikke bare med prosent).
- Definisjonene og avgrensinger er utformet slik at de ikke overlapper. Når man fyller ut dette spørsmålet så skal summen av temaområder ikke overstige 100 %. Man kan heller ikke ha 10% energiforskning som samtidig er 10 % klimaforskning.
- Så vet vi at det i praksis ikke alltid er like enkelt å avgrense forskningsaktiviteten på et tema da prosjekter kan være tverrfaglig slik at mange institutt vil dermed ha FoU-aktivitet innenfor mange temaområder.
- Det er viktig å lese definisjonene og avgrensingene grundig, for å ha et best mulig utgangspunkt for å gjøre sine anslag.

TEKNOLOGIOMRÅDER

- På tilsvarende vis skal dere vurdere om instituttet hadde FoU-aktivitet innenfor disse teknologiområdene. Disse kan imidlertid være overlappende med temaområdene (men de behøver naturligvis ikke det). De bør i liten grad overlape med hverandre.

På nest siste side kommer det opp en oversikt over besvarelsen, se gjerne godt gjennom denne og lagre ev en kopi eller print den ut.

SIDE 18 – Send inn

- Siste side. Legg gjerne inn mer informasjon som ikke passet andre steder, eller kommentarer. Ev. ta kontakt med oss for å få skjema tilsendt. Ikke minst: Husk å trykke på Send inn!
- Oppdager du feil, eller ønsker å endre noe er det bare å ta kontakt, så kan vi gjenåpne skjema.
- Da er vi ved veis ende i av skjemaet. Vi håper det har vært nyttig med en felles gjennomgang.

[POYAN: Bytte til kun kameramodus – avslutte deling]

- Våre kolleger skal underveis ha besvart en del spørsmål fra deltakerne direkte. Vi tar oss også tid til et par spørsmål i plenum

- Vi kjenner oss ikke igjen i de forhåndsutfylte tallene.

Rapportert inn fra lærestedet sentralt, bearbeidet til våre kategorier. Tallene favner all aktivitet ved enheten, ikke bare FoU. Vi har hatt dialog med regnskapsansvarlig ved lærestedet – spør oss hvis du vil ha kontaktinformasjonen til denne. Rett opp feil i tallene, husk FoU-andel

- Kan vi få se hva vi svarte ved forrige undersøkelse?

Ja, vi kan sende dere enhetens besvarelse fra 2021-undersøkelsen – forutsatt at dere svarte da. Bare ta kontakt på fou-statistikk@ssb.no eller med lærestedets kontaktperson her i SSB (står på førstesiden i årets skjema)